یادداشت

صنعت پتروشیمی در سال همت مضاعف، کار مضاعف

حمیدرضا شکوهی

در ابتدای سال جاری، پس از آنکه مقام معظم رهبری سال جدید را به عنوان سال همت مضاعف و کار مضاعف نامگذاری کردند، همه سازمانها، ارگانها و شرکتها تلاش کردند برنامه های خود را در سال جدید با شعار رهبر معظم انقلاب هماهنگ کنند. شرکت ملی صنایع پتروشیمی هم از این قاعده مستثنی نبود و اهداف خود را در سال همت مضاعف و کار مضاعف در ابتدای سال مشخص کرد. شناسایی و ایجاد زیربناهای اقتصادی با الویت توسعه مناطق کمتر توسعه یافته، توسعه زنجیره تولید و تقویت روند تولید با استفاده از ظرفیت اسمی، تکمیل طرحهای نیمه تمام و بهره برداری از آنها تا پایان سال ۸۹، تأمین منابع مالی برای اجرای ۳۰ پروژه جدید، اجرای سیاستهای خصوصی سازی و بند ج اصل ۴۴ قانون اساسی، تدوین اساسنامه جدید شرکت ملی صنایع پتروشیمی و تبدیل به ساختار سازمان توسعه ای حاکمیتی، توسعه دانش محور مدیریت پژوهش و فناوری با هدف کاهش هزینه ها و افزایش ارزش افزوده، حمایت ازتشکل ها و انجمنهای غیر دولتی و واگذاری بخشی از تصدی گری به تشکل ها، افزایش بهره وری و توانمندسازی نیروی انسانی، اطلاع رسانی جامع و به موقع از وضعیت صنعت پتروشیمی به افکار عمومی جامعه و مطبوعات، پیگیری اجرای سیاستهای برنامه پنجم توسعه، تدوین برنامه ششم توسعه صنعت پتروشیمی و پیگیری اجرای سیاستهای اصلاح الگوی مصرف و بهبود مستمر روشهای مصرف از مهمترین اهداف شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سال جاری یعنی سال همت مضاعف و کار مضاعف اعلام شده است. البته در شرایطی که تنها ۶ ماه از آغاز سال جدید سپری می شود، نمی توان به ارزیابی این موضوع پرداخت که پتروشیمی تا چه حد به اهداف فوق دست یافته، به ویژه در کشور ما که اصولاً در تمامی حوزه ها، در شش ماهه دوم سال نسبت به نیمه نخست سال، شاهد فعالیتهای بیشتری هستیم. اما قطعاً در همین ۶ ماه و اندی نیز می توان نشانه هایی یافت که مسیر پتروشیمی در سال جاری را تا حدی مشخص کند. بر اساس آمار رسمی، از آغاز سال جاری تا پایان مردادماه میزان تولید محصولات پتروشیمی به ۱۶ میلیون و ۴ هزار تن رسیده است، که از این میزان ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تن در داخل فروخته شده که ارزشی برابر با ۱۸۷۴۷/۴ میلیارد ریال دارد و ۶ میلیون و ۱۰۱ هزار تن به ارزش ۳ میلیارد و ۵۷۳ میلیون دلار صادر شده است. بر اساس برنامه، شرکت ملی صنایع پتروشیمی در نظر دارد تولیدات این صنعت را تا پایان سال جاری به بیش از ۴۴ میلیون تن در سال افزایش دهد که ۱۳/۵ میلیون تن به فروش داخل و ۱۷/۸۰۰ میلیون تن به صادرات اختصاص خواهد داشت. نیل به این هدف در وهله اول، امر غیر قابل باوری به نظر می رسد اما این نکته را باید در نظر داشته باشیم که شرکت ملی صنایع پتروشیمی در نظر دارد با راه اندازی پنج پروژه پتروشیمی به ظرفیت ۵ میلیون و ۴۸۷ هزار تن و سرمایه گذاری ۲۶۸۸ میلیون دلار، خود را به اهداف تعیین شده در پایان سال جاری برساند. واحد پلی اتیلن سبک پتروشیمی امیرکبیر، طرح توسعه پتروشیمی تبریز(واحد پلی استایرن مقاوم)، پتروشیمی اروند، پتروشیمی مروارید و واحد دوم اوره و آمونیاک پتروشیمی پردیس از جمله این پروژه ها هستند که از این میان، مروارید و پردیس به بهره برداری رسیده اند. ارزش صادرات محصولات پتروشیمی در سال جاری هم تا پایان مردادماه، ۳ میلیارد و ۵۷۳ میلیون دلار بوده که متاول با سهم ۲۲/۶ درصدی از کل صادرات، بیشترین محصول صادر شده پتروشیمی بوده است. گاز مایع ۱۶/۶۶ درصد از کل صادرات را تشکیل داده و سهم برش سنگین ۱۳/۰۸ درصد، آمونیاک ۸/۸۸ رصد و اوره کشاورزی ۶/۰۶ درصد از کل صادرات پتروشیمی بوده و پارازیلین و اتیلن در رتبه های بعدی قرار دارند. مروری بر یک آمار دیگر نشان می دهد که در میان مجتمع های پتروشیمی تولیدی کشور، بندر امام تا نیمه نخست مرداد ماه امسال با تولید ۲ میلیون و ۴۸ هزار و ۲۵۱ تن صدرنشین بوده و پتروشیمی پارس با تولید یک میلیون و ۳۵۱ هزار و ۹۲۰ تن، پتروشیمی نوری با تولید یک میلیون و ۲۲۲ هزار و ۷۱ تن، پتروشیمی زاگرس با تولید یک میلیون و ۱۵۲ هزار و ۸۶۰ تن و پتروشیمی مارون با تولید یک میلیون و ۱۳۲ هزار و ۶۳۱ تن در جایگاههای بعدی قرار داشته اند. بد نیست بدانید به طور کلی سالانه ۲۲ میلیون تن از محصولات پتروشیمی کشور در ماهشهر، ۲۱ میلیون تن در عسلویه و ۷/۸ میلیون تن نیز در سایر مناطق کشور تولید می شود که این امر نشان می دهد صنعت پتروشیمی پتانسیل تولید ۵۰ میلیون تن از انواع محصولات پتروشیمی را دارد. بنابراین دسترسی به هدف تولید ۴۴ میلیون تن محصولات پتروشیمی با درآمدزایی ۱۳/۸ میلیارد دلاری تا پایان امسال که پیش بینی شرکت ملی صنایع پتروشیمی است، هدف چندان دور از دسترسی به نظر نمی رسد که امید است با هماهنگی کلیه مدیران پتروشیمی و نگاه مثبت مسوولان وزارت نفت و مسوولان کلان کشور به نقش مهم پتروشیمی در درآمدزایی برای کشور از طریق افزایش تولید و صادرات، شاهد نیل به این هدف در سال همت مضاعف، کار مضاعف باشیم. البته در این میان از نقش مهم رسانه ها و بویژه مطبوعات به عنوان بازوی توانای صنعت پتروشیمی در مددرساندن به این شرکت برای نیل به اهداف آن از طریق اطلاع رسانی به مردم و مسوولان در مورد نقش مهم و بی بدیل صنعت پتروشیمی در اقتصاد کشور و رشد و توسعه همه جانبه کشور نباید غافل بود که البته به نظر می رسد مدیران شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز به این نقش مهم واقف بوده اند و به همین دلیل در برنامه های کاری خود در سال همت مضاعف، کار مضاعف، اطلاع رسانی جامع و به موقع از وضعیت صنعت پتروشیمی به افکار عمومی جامعه و مطبوعات را از جمله وظایف شرکت برشمرده اند. به هر حال امید است با تعامل منطقی و همه جانبه، شاهد رشد روز افزون صنعت پتروشیمی کشور در سال جاری و نیل به اهداف تعیین شده باشیم.

در آمد ایران از صادرات محصولات پتروشیمی؛

۵ ماه؛ ۴ میلیارد و دویست میلیون دلار

دانش نفت: در پنج ماهه نخست سالجاری ایران ۷/۱۴ میلیون تن انواع محصولات پتروشیمی به ارزش ۴/۲ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر کرد.

شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سالجاری برای تولید چندین میلیون تن محصول پتروشیمی برنامه ریزی کرده که بر این اساس، در پنج ماهه نخست سالجاری بیش از ۱۶ میلیون و ۴۷ هزار تن انواع محصولات پتروشیمی در کشور تولید شده است. همچنین از ابتدای سالجاری تاکنون معادل ۷ میلیون و ۱۴۰ هزار تن محصول پتروشیمی به خارج از کشور صادر شده است که ارزش صادرات محصولات پتروشیمیایی ایران در این مدت حدود چهار میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برآورد می شود. این در حالی است که سال گذشته از ۳۲۸ میلیون تن محصول شیمیایی تولید شده در داخل کشور حدود ۱۳.۳ میلیون تن با ارزشی حدود ۷ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر شد. آمارهای رسمی حاکی از آن است که در ۵ ماهه نخست سالجاری حدود ۲/۸ میلیون تن محصول پتروشیمی در بازارهای داخلی به ارزش تقریبی ۱۸ هزار و ۷۴۷ میلیارد ریال عرضه شده است. اما سال گذشته مجموع محصولات پتروشیمی عرضه شده به بازارهای داخلی حدود ۷/۲ میلیون تن بود که ارزش این محصولات ۴۲ هزار و ۵۶ میلیارد ریال گزارش شد. در همین حال شرکت ملی صنایع پتروشیمی با انتشار گزارشی اعلام کرد: در نظر دارد میزان تولیدات این صنعت را تا پایان سال جاری به بیش از ۴۴ میلیون تن در سال افزایش دهد. همچنین این مجموعه پیش بینی کرده است از کل تولیدات این صنعت تا پایان سالجاری ۳۱ میلیون و ۳۰۰ هزار تن به فروش برود که از این میزان ۱۳ میلیون و ۵۰۰ هزار تن به فروش داخل و ۱۷ میلیون و ۸۰۰ هزار تن به صادرات اختصاص خواهد یافت. ارزش کل فروش این محصولات ۱۳ میلیارد و ۸۲۰ میلیون دلار برآورد شده است که ۵۰ هزار و ۴۲۹ میلیارد ریال آن از محل فروش داخلی و ۸۷ میلیارد دلار نیز از محل صادرات محقق خواهد شد. در میان مجتمع های تولیدی پتروشیمی، بندرامام تا نیمه نخست مرداد ماه با تولید ۲ میلیون و ۴۸ هزار و ۲۵۱ تن صدرنشین بوده است و پس از آن پتروشیمی پارس با تولید یک میلیون و ۳۵۱ هزار و ۹۲۰ تن در جایگاه دوم قرار گرفت. پتروشیمی های نوری (یک میلیون و ۲۲۲ هزار و ۷۱ تن)، زاگرس (یک میلیون و ۱۵۲ هزار و ۸۶۰ تن) و مارون (یک میلیون و ۱۳۲ هزار و ۶۳۱ تن) نیز در جایگاه های بعدی قرار گرفتند. سالانه ۲۲ میلیون تن از محصولات پتروشیمی کشور در ماهشهر، ۲۱ میلیون تن در عسلویه و ۷/۸ میلیون تن نیز در دیگر مناطق کشور تولید می شود.

از ابتدای سالجاری تاکنون معادل ۷ میلیون و ۱۴۰ هزار تن محصول پتروشیمی به خارج از کشور صادر شده است که ارزش صادرات محصولات پتروشیمیایی ایران در این مدت حدود چهار میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برآورد می شود

طرح های به بهره برداری رسیده از مرداد ۱۳۸۸ تا مرداد ۱۳۸۹

ردیف	نام طرح (نام شرکت)	ظرفیت کل (هزار تن در سال)	کل سرمایه (میلیون دلار)	ارزش تولیدات قابل فروش (میلیون دلار)
۱	متانول ششم (پتروشیمی زاگرس)	۱۶۵۰	۴۴۰	۴۱۰
۲	اتیل بنزن و استایرن منومر (پروشیمی پارس)	۱۲۴۵	۳۵۰	۶۶۰
۳	توسعه سرویسهای جانبی عسلویه (توسعه پتروشیمی مبین)- واحد جداسازی هوا	تلمین کننده سرویسهای جانبی	۱۵۲	-
۴	توسعه سرویسهای جانبی عسلویه (توسعه پتروشیمی مبین)- واحد تصفیه پساب صنعتی	تلمین کننده سرویسهای جانبی	۷۶	-
۵	بندر پتروشیمی پارس	ظرفیت بارگیری ۳۰ میلیون تن در سال (مایع و جامد)	۸۶۴	-
۶	بوتادین (پتروشیمی جم)	۲۴۵	۱۴۸	۱۴۰
۷	PVC (پتروشیمی غدیر)	۲۷۰	۴۲	۱۵۴
۸	الفین عسلویه (پتروشیمی عسلویه)	۵۴۷	۴۵۶	۲۷۰
۹	آمونیاک و اوره ششم (پتروشیمی)	۱۷۵۵	۴۵۰	۲۸۰
۱۰	انیدریک فتالیک (پتروشیمی اصفهان)	۴۰	۶۰	۳۸
	جمع کل	۵۷۵۲	۳۰۳۸	۱۹۵۲

یادداشت

پتروشیمی و مسیر هموار پیشرفت

احمد مددی

صنعت پتروشیمی اگرچه قدمتی هم پایه صنعت نفت ندارد، اما از چنان نقش پررنگی در اقتصاد کشور برخوردار است که نمی توان آن را به راحتی نادیده گرفت، اگر فهرست آمار صادرات غیر نفتی کشور را مرور کنیم درخواهیم یافت که مهمترین صادرات غیر نفتی کشور را محصولات مختلف پتروشیمی به خود اختصاص داده‌اند و به همین جهت، صنعت پتروشیمی نقش پررنگی در اقتصاد کشور و بویژه جذب درآمدهای ارزی ایفا می کند. دوران جهش پتروشیمی از اوایل دهه ۱۳۷۰ خورشیدی آغاز و آثار مبارک آن در دهه ۱۳۸۰ هویدا شد و طی این مدت، همواره شاهد گشوده شدن فرصتهای تازه ای پیش روی این صنعت پیشرو بوده ایم. شرکت ملی صنایع پتروشیمی بر اساس آمار موجود، سومین شرکت اثرگذار در اقتصاد ملی ایران است و حدود ۱۵ شرکت پتروشیمی از زیر مجموعه های شرکت ملی صنایع پتروشیمی هم در بین یکصد شرکت اثرگذار در اقتصاد ملی قرار دارند که همگی نشاندهنده نقش مهم پتروشیمی در اقتصاد ملی کشور است. اگرچه طی سالهای اخیر، تغییر مدیریت کلان در صنعت پتروشیمی که میانگین سالانه یک تغییر در مدیریت شرکت ملی صنایع پتروشیمی را به جای گذاشت، نگرانی هایی را در مورد ایجاد اختلال در عملکرد این شرکت در عرصه اقتصاد ملی ایجاد کرد اما خوشبختانه با تثبیت مدیریت فعلی که خود از افراد با تجربه در صنعت پتروشیمی محسوب می شود، به نظر می رسد که گامهای بلندی در این صنعت عظیم ملی در پیش است. مروری بر آمار تولید، فروش و ارزش محصولات پتروشیمی درسال ۸۸ نشان می دهد که گامهای بلندی در جهت ارتقای سهم پتروشیمی در اقتصاد ملی برداشته شده است. ظرفیت تولید محصولات

نیل به هدف کسب رتبه اول خاورمیانه در تولید محصولات پتروشیمی، آن هم با وجود رقیب قدرتمندی همچون عربستان سعودی، اگرچه با توجه به پتانسیل های بالقوه موجود در کشور امری در دسترس است، اما بدون حمایتهای کلان از صنعت پتروشیمی، با دشواری هایی همراه خواهد بود

پتروشیمی ایران که در سال ۱۳۸۴، ۲۰/۵ میلیون تن بوده در سال گذشته به رقم ۴۹/۵ میلیون تن رسیده است. سهم ایران از ظرفیت تولید محصولات عمده پتروشیمی خاورمیانه در سال ۱۳۸۴، بیش از ۱۶ درصد بوده که در سال گذشته به ۲۶ درصد رسیده است. در عرصه جهانی هم سهم ایران از ظرفیت تولید محصولات عمده پتروشیمی جهان در سال ۸۴ حدود ۷/۰۸ درصد بوده که در سال ۸۸ به ۲/۴ درصد رسیده است که همگی آماری امیدوارکننده و مطلوب است که نیل به هدف دسترسی به رتبه اول منطقه در تولید محصولات پتروشیمی در پایان سند چشم انداز ۲۰ ساله در سال ۱۴۰۴ را تسهیل خواهد کرد. وجود شرکتهای زیر مجموعه همچون شرکت بازرگانی پتروشیمی، شرکت طراحی، مهندسی و تأمین قطعات و مواد شیمیایی صنایع پتروشیمی موسوم به اسپک، شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی و سایر شرکتهای تابعه، نیل به این هدف را ممکن می سازد. به عنوان نمونه ای از تأثیرگذاری این شرکتها، می توان به افزایش ساخت داخل اقلام و تجهیزات صنایع پتروشیمی در کشور که حاصل فعالیت مطلوب شرکت اسپک است اشاره کنیم به طوریکه میزان ساخت داخل اقلام عمومی، در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال ۸۴، ۲۷۰ درصد رشد داشته است. در ساخت تجهیزات استاتیک شاهد رشد اعجاب انگیز ۱۱۵۵ درصدی، ساخت تجهیزات دوار شاهد رشد ۳۵۷ درصدی، ساخت تجهیزات برقی و ابزار دقیق شاهد رشد ۶۲۱ درصدی،ساخت پکیج ها شاهد رشد ۷۵۱ درصدی و در ساخت اقلام و مواد شیمیایی در سال ۸۸ نسبت به سال ۸۴ شاهد رشد ۸۹ درصدی میزان ساخت داخل بوده ایم و در مجموع به طور میانگین، خودکفایی در صنعت پتروشیمی و ساخت داخل اقلام و تجهیزات صنعت پتروشیمی در سال ۸۸ نسبت به سال ۸۴، از رشد ۵۳۱ درصدی برخوردار بوده است و در سایر حوزه ها نیز این رشد، ملموس و محسوس است، چه در فعالیتهای شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی و چه در فعالیتهای شرکت بازرگانی پتروشیمی این حجم عظیم فعالیتها و موفقیتها نشاندهنده پتانسیل بالقوه پتروشیمی در کشور به منظور ایفای نقشی فعالتر از گذشته در اقتصاد ملی کشور است، کما اینکه پیش از این هم این نقش را به نحو مطلوبی ایفا کرده است. استحکام مدیریت جدید پتروشیمی و همکارانشان قطعاً پیمودن این مسیر را تسهیل و مسیر حرکت را هموارتر خواهد کرد. اما این امر مستلزم نگاه مثبت در بخش کلان کشور به صنعت پتروشیمی به عنوان یک صنعت پر بازده است. نیل به هدف کسب رتبه اول خاورمیانه در تولید محصولات پتروشیمی، آن هم با وجود رقیب قدرتمندی همچون عربستان سعودی، اگرچه با توجه به پتانسیل های بالقوه موجود در کشور امری در دسترس است، اما بدون حمایتهای کلان از صنعت پتروشیمی، با دشواری هایی همراه خواهد بود. امید است صنعت پتروشیمی با عنایت بیشتر مسوولان بتواند مسیر موفقیت را با سرعت و جدیت بیشتری طی کند و به آنچه استحقاق آن را دارد، دست یابد.